

це, у свою чергу, сприяє осмисленню конкретної ситуації, виявленню проблеми, основних її характеристик і шляхів її вирішення.

У той же час застосування програми показало необхідність її подальшого удосконалення шляхом автоматизації контролю за процесом виконання студентом свого завдання. Без цього навантаження на викладача, пов'язане з необхідністю аналізу дій кожного студента і перевіркою їх правильності, при роботі з групою студентів може стати занадто великим. Відстеження і аналіз дій студента дозволяє, з однієї сторони, вчасно попереджувати його про неправильність його дій і необхідність поповнити свої знання, а з іншої сторони, зберігати результати кожної виданої поради для кінцевої оцінки дій студента. Це повинно сприяти покращенню процесу навчання, реалізації індивідуального підходу до кожного студента і зменшенню навантаження на викладача.

Для цього в програму додано блок стеження. На кожну дію користувача, пов'язану з побудовою моделі, цей блок відповідає її реєстрацією в базі даних. Фіксується дія, її час та результат. У випадку помилкової дії користувача виводиться відповідне повідомлення, яке звертає його увагу на необхідність поповнити свої знання. Крім того, накопичена інформація може бути використана викладачем при захисті студентом виконаної роботи.

*М. А. Гапонюк, проф.,
А. Є. Буряченко, доц.,
кафедра фінансів*

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ «МІСЦЕВІ ФІНАНСИ» У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ

Курс на децентралізацію фінансової системи, що проводиться в нашій країні, викликає підвищення зацікавленості фінансової науки і практики до місцевого рівня соціально-економічного розвитку, фінансового стану адміністративно-територіальних одиниць. Спрямованість структурних перетворень української фінансової системи відповідає загальносвітовим тенденціям, формування яких обумовлено необхідністю підвищення ефективності державного управління шляхом передачі на нижчі рівні окремих повноважень, закріплення демократичних інститутів місцевого самоврядування та їх фінансової бази для більш повного забезпе-

чення потреб населення в наданні місцевих суспільно необхідних послуг, підвищенні їх якості.

В цих умовах ведеться активний пошук відповідних джерел для їх фінансування, щоб подолати ситуацію, за якої органи місцевого самоврядування повинні самостійно вирішувати проблеми пов'язаними із забезпеченням соціально-економічного розвитку, суттєвого підвищення добробуту населення, вирішення соціальних проблем, покращення умов життя тощо. Безперечно, щоб вирішити ці проблеми необхідно створити нові умови господарювання, що зможуть забезпечити залучення додаткових джерел доходів, використання фінансового потенціалу адміністративних одиниць і місцевого господарства, зацікавленість малого та середнього бізнесу в наданні соціальних послуг на місцях.

Саме в таких умовах значно зростає потреба у підготовці висококваліфікованих та конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, які не тільки вільно оперують фінансовими термінами і розуміють загальноекономічну ситуацію в країні, а й досконало розбираються в особливостях фінансових відносин як на макро-, так і на мікрорівнях, глибоко розуміють функціонування місцевих фінансів, здатні на практиці застосовувати новітні інструментарії управління фінансовими ресурсами місцевого самоврядування.

Все це поставило перед викладачами вищої школи складне завдання по узагальненню, доступному й ґрунтовному викладенню теоретичних та прикладних надбань фінансової думки у сфері місцевих фінансів у навчальній і навчально-методичній літературі, і, відповідно, якісної підготовки майбутніх спеціалістів фінансового профілю.

Саме цю нішу покликана заповнити дисципліна «Місцеві фінанси», викладання якої було започатковано на кафедрі фінансів Київського національного економічного університету на початку 90-х років XX століття. На той час це був великий крок вперед, що дозволив подолати десятиріччя занедбання цього напрямку вітчизняної фінансової думки.

Сьогодні навчальна дисципліна «Місцеві фінанси» належить до спеціальних нормативних фінансових дисциплін для підготовки бакалаврів спеціальності «Фінанси». Її вивчення ґрунтується на засвоєнні блоку економічних дисциплін та профілюючих дисциплін базової фінансової освіти.

Дисципліна «Місцеві фінанси» має теоретично-прикладний характер. У теоретичному плані вона розширює та поглиблює знання студентів про сутність і роль місцевих фінансів в економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень, роз-

глядає порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів, що забезпечують функціонування органів місцевої влади і управління. У прикладному — формує систему навичок розрахунку та аналізу показників фінансової діяльності органів місцевої влади і управління, що дає майбутньому фахівцю можливість об'єктивно оцінювати економічні процеси, розуміти тенденції розвитку фінансових відносин і їхні особливості у сфері місцевих фінансів та фінансів господарських одиниць місцевого господарства.

У відповідності з вимогами Болонського процесу, викладачами кафедри фінансів КНЕУ була підготовлена нова робоча програма з дисципліни «Місцеві фінанси», в якій передбачено використання новітніх інтенсивних форм навчання (тематичні тренінги, міні-лекції, проблемні лекції, семінари-дискусії, робота в малих групах, презентації тощо). Це дозволило студентам надати можливість закріпити і поглибити теоретичні знання та практичні навички, здобуті ними під час вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Крім того, була впроваджена така форма взаємодії з студентською молоддю, як засідання студентських наукових гуртків з дисципліни «Місцеві фінанси» для розгляду питань, що потребують більш глибокого опрацювання, в роботі яких постійно приймають участь, окрім студентів, як викладачі кафедри, так і практичні робітники фінансових установ, депутати різних рівнів та інші зацікавлені особи.

Але досвід викладання дисципліни «Місцеві фінанси» дозволив виявити і існуючи деякі суперечності в її викладанні. Головним з них на сьогоднішній день є перетинання у викладанні навчального матеріалу з низькою інших дисциплін, у першу чергу з дисципліною «Бюджетна система». Дійсно, розгляд багатьох важливих тем може бути розглянутий як в одному, так і в іншому курсі, але, на нашу думку, питання фінансового забезпечення надання фінансових послуг на місцях повинні в повному обсязі розглядатися саме при викладанні курсу «Місцеві фінанси». Курс «Бюджетної системи» був дуже актуальним на період становлення фінансової системи України, але на сьогодні його потрібно реформувати й перейти до викладання курсу «Державні фінанси», в якому б розглядалися питання фінансової діяльності держави, матеріального і технічного забезпечення Збройних сил, органів правопорядку тощо. Дієвість такого розподілу підтверджується й зарубіжною практикою (Росія, Білорусь та ін.), де від викладання «Бюджетної системи» відмовились ще 8 років тому й перейшли до розгляду курсу «Державні й муніципальні фінанси». То ж маємо надію, що відповідні зміни відбудуться й у нас.